

שושי אמיר 1956-2010

פרידה

הפְּרִידָה קְשָׁה כְּאֲבוּ.
רָכָה כְּטִיפּוֹת מַיִם מִתְּגַלְגְּלוֹת
יִרְדוֹת עַל מְדַרְגוֹת הַלֵּב
שׁוֹטְפוֹת חֲדָרֵי בֵּטָן
מְגִיעוֹת עַד קְצוֹת.

הפְּרִידָה קְשָׁה כְּאֲבוּ.
בוֹעֶרֶת כְּשִׁקִיעָה.
יִרְדֵּת כִּחֲשִׁכָה
וּמְתַעֲוֶרֶרֶת לְעַת בּוֹקֵר
שׁוֹאֵלֶת הָאֵם אֶמֶת כָּל זֶה
וַיְמָה בְּאֶמֶת הָיָה.
הפְּרִידָה קְשָׁה כְּאֲבוּ.
חֲלָקָה כְּרִגַע הַחֹמֶק
אֲשֶׁר שׁוֹב אֵין לְתַפְסֹו
לְעוֹלָם.

מיכל סנונית

שושי אמיר ז"ל

בת אסתר וחיים מוצרי
נולדה א' באייר תשט"ז, 12.4.1956
בקיבוץ אשדות יעקב
הגיעה לרמת יוחנן בשנת 1970
אמא לחי-חיים וכפיר

נפטרה ט' בכסלו תשע"א, 15.11.2010
בת 54 במותה

יהי זכרה ברוך

שעת אחר הצהרים...הטלפון מצלצל בביתנו
ואנחנו עוד לא התרגלנו שלא נראה יותר על הצג
את המספר 9351 שכל כך היינו רגילים.

בימים שלאחר הלוויה שיחזרנו שוב ושוב את
סיבת לכתך, שהיא קשה, עצובה ובלתי נתפסת.
שוב ושוב סיפרה סבתא אסתר את מהלכיי אותו
ערב, בנסיון לעכל אבל גם עכשיו כחודש אחרי
לכתך אנו עדיין לא מבינים.

החיבוק הגדול שקיבלנו מכל המוני המנחמים
שעלו לביתה של אמך אסתר חימם את הלב
והראה לנו עד כמה נגעת בליבם של הרבה
אנשים.

דמותך עוד מהלכת ביננו וקשה להזכיר אותך
בלשון עבר, זה בלתי נתפס.

זהר מור

לשושי שלי,

לא הספקתי להפרד ממך. עכשיו אני מחפשת את המילים הנכונות להביע את הערכתי אליך ואת אהבתי. על סבלנותך הרבה ועל היכולת לעמוד במצבי חיים קשים - למרות הקושי הנפשי לאורך שנים. ידעת להיות חזקה וטובה ורק רצית לחיות. כיבדתי אותך על הכוח והמרץ שהיו לך לאורך זמן רב כל כך.

זכיתי לומר לך הרבה פעמים שאני גאה בך. לא פעם אמרתי לך: "את חזקה ותתגברי!" גם כשלפעמים אמרת שאת לא יכולה וקשה לך הצלחת להתמודד. תמיד אהבתי אותך וכבדתי אותך גם כשלפעמים כעסתי עליך, נזפתי בך, שלא תאכלי הרבה פירות, כי הם מזיקים לבריאות. היית אומרת לי: "שטויות, אל תדאגי - אני אוהבת פירות, ככה אני רוצה, אני רוצה להינות מהחיים." אולי הייתה לך הרגשה שחייך יהיו קצרים מאוד, ורצית לנצל את כל הדברים ולהינות כמה שאפשר. עכשיו אני מבינה שידעת להיות ולעשות מה שאת רוצה וחושבת. זה היה חוזקך - ואני מתגאה בך.

ידעת לעמוד על שלך גם אם זה בניגוד למה שאני אמרתי, או מה שילדיך רצו. היית צנועה, הסתפקת במה שהיה לך ולא רצית מאום. והיית נדיבה. אני נזכרת במילים שלך: "אמא אני הולכת להביא לך מאה ₪ - סתם כי אני אוהבת אותך." אז אני רוצה שתדעי שאני אוהבת אותך ותמיד רציתי שיהיה לך טוב.

עכשיו אני מרגישה מאוד בחסרונך ומתגעגעת לטלפונים ממך. בכל צלצול אני מדמה שאולי זאת את ששואלת "אמא מה שלומך? רציתי סתם כך לצלצל כי משעמם לי להיות לבד, אולי תבואי אלי ונדבר?" ואני מיד הייתי באה אליך.

שושי תדעי - שלעולם אני לא אשכח אותך כי היית כל עולמי וכל חיי מאמך האוהבת לעד
אסתר

אחות יקרה,

אני מסתכל לפעמים בתמונות באלבומי הילדות שלי.
אני רואה בתמונות איך את עוזרת לאמא שלנו וגאה באח הצעיר שבא לעולם,
מרימה אותי באויר, מחבקת, דוחפת עגלה ותמיד נמצאת שם לעזור.

לא הכל היה פשוט בחיין: אבדת אבא ואת רק בת 12. אהבת אותו בכל ליבך
וחסרונו השפיע עליך בכל חיין.
בהמשך יצרת לעצמך משפחה: שני בנים אהובים - חי וכפיר.
התגאית בהם מאד והיית מתייעצת עמי מדי פעם במה עוד את יכולה לעזור
להם כדי שחייהם יהיו טובים וללא תקלות.

בשנה האחרונה קרנת מאושר. חי, בנך הבכור, התחתן עם ליאת והביא
לעולם תינוק חמוד, ליאור. מי היה מאמין? - אחותי כבר סבתא: גאה, אהבת
ומעניקה חום ואהבה לכולם.

בשבועות האחרונים היינו עסוקים בתכנון ביתך החדש. כבר חתמת על
התכניות הראשונות, והיית ממש נרגשת לקראת השינוי הצפוי. הקפדת
שבתכנון המוקדם יהיה מקום לילדים ולנכדים שיגיעו. כל המשפחה התגייסה
לעזור לך במשימה זו. ומוסדות הקיבוץ באו לקראתנו בחפץ לב. כולנו רצינו
שיהיה לך טוב בהמשך חיין לצד משפחתך האוהבת.
לא הצלחנו להשלים משימה זו.

דווקא כשהכל נראה ורוד - נכנס ה"שחור" וקלקל הכל...
נוחי לך אחותי ברגבים הרעננים של קבוצנו.

רון מור

מה ניתן לומר על אדם כמוך?

היית לי הסמל לטוב הלב והאור בחיים.
חינך הקורן ישאר בזכרוני כל ימי חיי.
קשה לבטא במלים את יחסי אליך
ואת מידת האהבה.
מי ייתן ואורך יאיר את חיינו לנצח.

אוהבך תמיד,
בנך, חי

אמא,
יושב אני עכשיו,
אני עכשיו יושב,
יושב בחדר, לא מעכל את הפרידה.
לא מאמין שזה קרה.
איך אפשר להפרד באופן כזה נורא?

אמא,
דמותך עולה אל מול עיני,
וכמו תינוק בוכה אני.
סבתא נותרה מדמעות חנוקה,
איך תוכל לשאת את הפרידה?
עמוק בלב אני יודע -
דבר לא יעזור.
עמוק בלב אני יודע -
כי אין מזור.

אני לא יודע איך להודות לך,
על כל אותן השנים, בן היית אמא נהדרת,
אם אוהבת וטובה,
האור בך אף פעם לא כבה.
כעת, שאת כבר לא איתנו,
אני קורא לך ומביט אל על,
ואת נגלית לי בעולם מלא דמעות.

אמא, אמא, את שם למעלה,
זוכר חייוך
זוכר מבט,
ובתוכי ליבי נצבט.

אני נותרתי עם הרבה שאלות פתוחות,
ובלי תשובות.
איך להמשיך לחיות בלעדיך?
למה זה קרה?
ומדוע דווקא לנו?

האני אוהב אותך, אמא, ומאוד מתגעגע.
יודע שבתוך תוכי את איתי,
עם הזכרונות שהשארתי בלבי.
"יום של דמעות בשתי עיניי,
ליבי זועק: שובי אלי..."

בנך,
כפיר אמיר,

אמא, לא יודע ולא מבין למה זה צריך להיות?
לא מקבל את הגזירה,
שאותך שוב לא אראה
ולא אשמע.

אני רוצה כל כך לראותך, לחוש בקרבתך.
אבל יודע שזה לא ניתן,
שאת למעלה, ואני עוד כאן.
דמעות מציפות את גרוני,
לא מעכל את גודל האובדן.

לייית אותי כל תקופות חיי - בעצב ובשמחה.
גם כשהיה טוב, וגם כשהיה רע.
תמיד היית לצדי, לא חשוב מה קרה.
ידעת לשמח אנשים,
לראות את הצדדים הטובים,
ידעת להתמודד עם הבעיות שבחיים.
אהבת כל כך את החיים, למרות שהיה לך קשה.
ידעת להתמודד עם מה שאלוהים כופה.

איך אדע עכשיו מה לעשות,
בלי החיוך ועם כל הזיכרונות?
אני יודע שעכשיו זו התחלה של תקופה
אחרת, שונה, כואבת ועצובה.

שושי שלנו,

הלב לא מאמין.

רק אתמול הסתובבת בינינו מסודרת, מחייכת. החיוך שלך העיד על טוב ליבך. תמיד התעניינת בכל אחד. רצית לדעת הכל על כולם, להיות בעניינים, להתעדכן בכל מה שקורה.

הקשר החזק שלך לאימא אסתר היה יוצא דופן, הייתן כמו אחת.

בכל ליל שבת פינקת את ילדיך בבישולי השבת. ואמא אסתר לצידך תמיד. שמחה גדולה נכנסה לחייך כשחי נשא את ליאת לאשה ונולד להם בנם הראשון, נכדך ליאור. היית לו סבתא צעירה.

אהבת להגיע בשבת בבוקר לביתנו לביקור, לתת תשומת לב לכל אחד מאיתנו. החמאת לכל אחד. אהבת במיוחד לשוחח עם אחיך הצעיר, רון. שאלת לעצתו וקיבלת את עצותיו בהערצה תוך שאת סומכת עליו ויודעת שהוא תמיד רוצה בטובתך.

בתקופה האחרונה ציפית למעבר לבית גדול. התוכניות והתכנונים העלו בך אושר. אמרת שכבר קשה לך לחכות ואני אמרתי לך: "חכי בסבלנות, יש לך עוד שנים רבות..."

מי היה מאמין שדווקא בשלב זה תיפרדי מן העולם שלנו ותגיעי לעולם הבא? יהא זכרך ברוך.

זהר מור

אחות יקרה,

עבר כבר יותר מחודש מאז שאת לא איתנו. קשה לכולנו בלי צחוקך, דאגתך, אהבתך, ובכלל בלעדייך. הטלפון אצלנו כבר לא מצלצל ממך ואין מי ששואל ומתעניין כמוך. היה לך חשוב לדעת שכולנו מרגישים טוב, שהילדים בסדר ושאני, האח הקטן שלך, כבר הגיע מהעבודה ודואג לילדיו הקטנים.

את חסרה לנו בנוף המשפחתי, את חסרה ביום יום בשל מה שהיית - אוהבת עד בלי די. את חסרה לאמא שלנו שלא מוצאת מנוח. את חסרה לילדיך שהיו כה קשורים אליך. את חסרה לנכדך הראשון שרק הספיק לחוש את חום ידיך. את חסרה לכולנו. את חסרה, חסרה, חסרה וכמה חבל.

רון מור

”פגישה חצי פגישה זה די”

כשנפגשתי עם אסתר, אמה של שושי ז”ל, מספר שבועות לאחר פטירתה הפתאומית, מצאתי אם אוהבת ללא תנאי, כואבת ללא גבול ומגייסת את כל האופטימיות שלה לניחום עצמה והסביבה. אסתר תארה את הקשר המיוחד ביניהן כשאמרה עליה ”בתי - חברתי.”

כשמעתי ממנה בתאור מפורט את כל הפעולות הטרוויאליות כביכול ששושי ז”ל עשתה ביממה האחרונה בחייה, והפעם בעוצמה מוגברת, הגעתי למסקנה המתבקשת ששושי כמו הרגישה שהיא עומדת לעזוב את העולם הזה, התקשתה להיפרד ודאגה למפגש נוסף ואחרון עם כל בני המשפחה שהיו לה יקרים ביותר. הפרידה היתה לה כל כך קשה שטרם לכתה כבר ”התגעגעה”:

ארוחה נוספת, שלא מן המניין, עם אסתר ומנחם, עוד פגישה עם אסתר בביתה אחרי ארוחת צהרים, שלא כהרגלה, עוד טלפון לכפיר לשדה התעופה, חי שבא ”סתם” לנוח בביתה בצהרים, הצער שלא תיקח את הנכד אחה”צ, הנסיעה למועדון והבילוי ה”נהדר” שהיה לה, ושוב טלפון לאסתר, אחד שהיה ואחד שכבר לא הספיקה. והקשר עם דנה האחיינית שהתהדק לאחרונה.

כשאני מהרהרת על הפגישה שהייתה לה עם אליעזר המזכיר בענייני הדירה החדשה, בה אמרה לו שעוד יראה איזה בית יפה יהיה לה, ועל הפדיקור שמרים עשתה לה באותו היום חרף מחלתה, נדמה שגם מהקהילה נפרדה כמו מלכה ההולכת לאירוע: נקיה, מסודרת, ומבטיחה בחיוך רחב ומאושר ש”גם בביתה החדש” יהיה לה טוב.

אפשר להתנחם במידת מה במילותיה של אסתר:
”אלוהים נתן מכה ומצד שני נתן מוות קל. הוא אוהב רק את הטובים ולכן לקח אותה אליו.”

בסוף סיפורה תארה לי אסתר איך הם פינו את הדירה של שושי וכיצד כפיר דאג שכל תכולת דירתה תימסר לאנשים נזקקים. לי זו הייתה הוכחה נוספת למה שכבר ידעתי, שגם את טוב ליבה היא הנחילה לבניה אחריה.

כססימתי את כתיבת הדברים הללו, התנגן בי שירה של רחל המשוררת ואני מוצאת אותו ראוי ביותר לרוח הדברים שהעלתי כאן:

פגישה, חצי פגישה,
מבט אחד מהיר,
קטעי ניבים סתומים - זה די
ושוב הציף הכל,
ושוב הכל הסעיר
משבר האושר והדווי.
אף סכר שכחה
בנית לי מגן
הנה היה כלא היה.
ועל ברכי אכרע
על שפת אגם סואן
לשתות ממנו לרוויה.

רחל יפה

יום אחד השבוע פשוט חדלת...

יום אחד השבוע פשוט חדלת...
בבוקר עוד זרמת לך לעבודה בכבודות, על יד, על יד, בשקט בשקט.
שקט חיצוני שלא היה אלא מסווה לסערות נפש לא פתורות, לא מאוזנות,
מפחידות ומאיימות... נשמה תועה. מי שידע ידע, מי שלא ידע לא ידע.
זרמת לך, יום אחרי יום, יום אחרי יום על פני מים סוערים...

שבר גדול עצר את מהלך חייך התקין ביום אחד ארור לפני הרבה שנים. גדול
ושחור ומפחיד ומאיים. שבר שהשאיר אותך לטבוע בתוך הים העצום. בלי
שום קרש הצלה. הים העצום שאין לו תחילה ואין לו קצה, ים של געגועים
אל אבא, אל ילדות שנלקחה באכזריות, שנקרעה ממך, שלא הניחה לך יותר
להמשיך את מהלך חייך באופן תקין, כרגיל, כמו כל ילד אחר. שבר שפרץ אל
חייך והרס ודרס את כל חלקת האלוהים התמימה של שלוות הנפש והרוגע,
שלא יכולת להכילו. ומי כן יכול להכיל יתמות ואובדן?

אומרים שהזמן מרפא פצעים. לפעמים זה נכון, לפעמים לא.
לפעמים הוא רק מעצים את הכאב, עד שאי אפשר לשאת יותר.

שעות הלילה היו קשות במיוחד. כבר בחמש בבוקר, כשכל העולם עוד ישן,
הטלפון היה מצלצל במכבסה:
- "אפשר לבוא לעבוד?" שאלת.
- "אני רוצה לעזור לך. רק תגיד לי מה לעשות."
- "שושי, עוד מוקדם, אין פה אף אחד. חושך בחוץ, את יכולה ליפול בדרך,
תמשיכי לישון" ענית.
- "אני לא יכולה לישון, לא נרדמת."
זו הייתה שיחת הבוקר בינינו.

אחרי זמן מה היית מגיעה. תופסת את מקומך
ליד שולחן הקיפולים במחסן הבגדים.
מכודרת ועטופה בתוך עצמך.
"רע לי." היית אומרת.
והייתי אומר לך: "שושי, תחייכי."
ואז חיוך, חצי חיוך, קצת מסוייג, היה מפציע
ומתפשט על פנייך.
והיו לך גם תקופות יותר טובות, לפני החתונה
של חי. היית מאושרת, מתייעצת, שואלת איך
השמלה? איך אני נראית בה?
ואחר כך הציפייה ללידה, והולדת ליאור.
"הוא חמוד!" היית משיבה עם אור אמיתי
בעיניים על השאלה: "איך הוא?"
והסיפורים על הבישולים לכבוד שבת לכל
המשפחה.
והיה נדמה שסוף סוף קצת יותר טוב לך,
השדים נרגעו...
אבל לא.
יום אחד השבוע פשוט חדלת...
נוחי בשלום נשמה.

ירמיהו בן צבי

אט אט עברה השמועה בערב ההוא, לא צפויה, לא מוסברת, עצובה. שושי איננה. ושוב ערב, החושך כבר ירד, הכוכבים במסילותם ובאה עת פרידה. ארבעים מחמישים וארבע שנותיה הילכה בינינו, מפלסת את דרכה בינות לכל אבני הנגף, מבקשת לה רגעי שמחה, עתים של חסד.

שושי נולדה בשנת 1956 בקיבוץ אשדות יעקב איחוד, בת שנייה להוריה: חיים מוצרי זכרוננו לברכה ואסתר תאריך ימים ושנים, אחות לשלמה, ניר ורון. במו רגליו, והוא עודנו נער, צעד אביה, חיים, ארצה מגולת סוריה, כמָה לעבודה והגשמה בחיי שיתוף, ומממש את כמיהתו בהשתרשות בארץ ובקיבוץ. כל שנותיו דבק בעבודת האדמה, שותף למאבק על המדינה שבדרך כלוחם בפלמ"ח ולהגנתה בשנות העצמאות כחייל בצה"ל.

אמה, אסתר, עלתה אף היא בנעוריה בדרך לא דרך מארץ שכנה, מלבנון, אף היא חצתה את הגבול ברגליה. לימים הכירה את חיים והצטרפה לקיבוץ. ב-1953 נישאו באשדות יעקב ועם השנים הפכו הורים לשלושה בנים ובת. ילדותה של שושי באה באש, שנים של התשה ידע הקיבוץ שעל הגבול הירדני, תקופות ממושכות שהו הילדים במקלטים, עת הוריהם יצאו לעבודת יומם תוך סכנה מתמדת. ואמנם, הקורבנות לא אחרו לבוא. קיבוץ אשדות יעקב איחוד היה היישוב הישראלי ששילם את מחיר הדמים הכבד ביותר בשנים 1968-1970.

בראשית 1968 עלתה עגלת בנות על מוקש שהוטמן בשדות הקיבוץ וטרף את חייהם של חיים מוצרי ושלושה מחבריו לעבודה. יתמות ושכול נגזרו על אסתר וארבעת ילדיה. ערב בת המצווה היתה אז שושי.

כעבור זמן נישאה אסתר בשנית למנחם עזרא וחברה עם ילדיה למשפחתו ברמת יוחנן. שושי בת ה-14 הצטרפה לחברת הילדים ברמה. מבית הספר בבית ירח עברה לבית החינוך בגוש זבולון ועמדה בייסורי קליטה לא פשוטים ורצופי התמודדויות: הלינה המשותפת, החברה הסגורה של ילדי הקיבוץ, המשפחה החדשה, ה"חדר" הקטן בבתי הרכבת... בסיימה את חוק לימודיה התגייסה לצה"ל, בו שימשה כצפ"תית. בעת השירות הצבאי פגשה את איציק ונישאה לו. הם בנו את ביתם ברמת יוחנן, כאן נולדו ילדיהם, חי וכפיר.

שושי למדה תפירה סלונית בבית הספר של נעמת אך עבדה במשק במגוון עבודות. אולפן "שירות לעם", גן רימון ומחסן הבגדים הם רק מקצת ענפי המשק בהם עבדה במרוצת השנים, עושה ככל יכולתה וטוב לבה.

לא שפר גורלה של שושי. אל נסיבות החיים הקשות בשנות ילדותה נוספה המחלה שלוותה אותה בחייה הבוגרים, הקשתה על הקיום היום יומי, על חיים עצמאיים. שושי שיתפה פעולה עם תהליכי שיקום ולא אמרה נואש: דבקה בחיים, האמינה שיהיה טוב ובייחוד התמלאה בגאווה, סיפוק, ועניין בזכות ילדיה שהיו לה טעם החיים. לידתו של ליאור, בכור נכדיה, היתה פסגתו של אושרה. גאה היתה בו, עוקבת אחר התפתחותו ומאושרת מהמשפחה הצומחת לנגד עיניה.

קצר ימים היה אושרה של שושי ובאבו נגדע. בחטף נסתלקה מן העולם, טרם זמנה. גופה לא שעה למאמצים להצילה ולסאת הנחת שטרם נתמלאה מילדיה שבגרו והיו לאנשים.

אסתר יקירתנו, זכתה שושי לאמא מיוחדת, תומכת ומלווה. סלע של יציבות ומעיין של אופטימיות. את כל החללים שנפערו בחייה מלאת בשפע אהבה, דאגה, ועזרה. שושי הוקירה זאת מאד והקשר המיוחד שנרקם ביניהן היה מופת להתמסרות. החלל אשר נפער אצלך גדול הוא אך בטוחים אנו כי חוסנך יעמוד לך גם ברגעים הקשים של ההתמודדות עם האובדן, וכי תמצאי לך נחמה בבניך הנותרים, בנכדייך הרבים ובנייך. מחבקים גם אתכם: חי וכפיר, שלמה, ניר ורון, מנחם וכל בני משפחות אמיר, מוצרי, מור ועזרא.

יהי זכרה ברוך

היי שקטה

היי שקטה,
עכשיו הכל בסדר
אפילו המחנק עומד להשתחרר
זה לא הגיהנום ובטח לא גן עדן
זה העולם שיש ואין עולם אחר.

היי שקטה
כאילו אין בך דופי
כאילו האוויר נותן לך הגנה
כאילו הצרות כבר מתגבשות ליופי
כאילו מעפר פורחת שושנה.

היי שקטה
כמו לא עברת אף פעם
כמו לא היית צרימה בנוף המטופח
כמו ראית כף יד בתוך אגרוף הזעם
כמו אלומת האור הנה מצאה אותך.

היי שקטה,
כמה אפשר לשטוח
את הפגיעות מבלי לחשוש מהשפלה
כאילו הפגיעות עצמה היא סוג של כוח
כאילו השלווה היא חוף הבהלה.

היי שקטה כאילו אין בך דופי...

רחל שפירא

